Kristigs Wehstnesis.

Populari finifks garigs laikraksts.

Isnahk katra mehnescha pirmâ treschdeenâ un maksâ peesuhtot ar wiseem peelikumeem — 12 mehnescha noschu peelikumi, 12 peelikumi leeleem un 24 peelikumi behrneem („Labâ Wehsts“) un peelikumi „Jaunâ Deriba ar paskaidrojumeem“ — pa gadu 1 rubli bes noschu peelikuma pa gadu 75 kap., pa pusgadu 40 kap.

Redakzijas un ekspedizijas adrese: П. Лауберту, гор. Рига, Лифляндской губер. Ключевая ул. (Awotu eelâ) № 23а, кв. 5.

№ 7. **Julijâ 1907.** **Isnahk 2. gadu.**

Adresesmaina: „Kristiga Wehstnescha“ redakzija un ekspedizija, ka ari P. Lauberta adrese **tagad** ir: **Rigâ, Awotu eelâ Nr. 23a, dſ. 5.**

Ar 1. juliju eesahkâs II pusgads **„Kristiga Wehstnescha“** apstelleschanai. **„Kristigs Wehstnesis“** maksâ no 1. julija lihds gada beigam bes noschu peelikuma **tikai 40 kap.**, par wisu gadu 1 rbl. ar noschu peelikumu.

Tâ ka schinî pusgadâ tiks nodrukati wairaki interesanti raksti, ka „Misione, waj propaganda“, „Baptistu isſelschanâs“, „Pastara jeb Pehdigee Laiki“, ka ari raksti par leelako misiones beedribu isſelschanos, bes tam ar scho pusgadu sahkas „Jaunâs Deribas“ teksta isskaidrojums — tad katrs kristigas pateesibas draugs un sewischki ari muhsu jauneeschu beedribas teek mihli luhgtas, meklet jaunus abonentus. Us 10 eks. brihweksemplars. Us 2 eks. II. pusgadu, waj us 1 eks. gada abonenta weena bilde apstelletajam, zik ilgi winas wehl buhs. Samaksu war ari suhtit neapdroschinatâ wehstulê pastmarkâs.

Misione, waj propaganda?

Gada sahkumâ spraudam mehrki, rakstit sewischki par misioni un misioneswehsturi. Pirms tahlak ko par misioni sakam, nebuhs gan leeki papreeksch nospraust robeschas starp misioni un propagandu.

Kad runâ par propagandu waj proselitu mekleschanu, tad wispahri ar to domâ „usbahsigo zenschanos, kahdas zitas tizibas schkiras lozeklus sawâ tizibâ eedabut“. Tâ tad pilnigi personiga labuma mekleschana. Kâ redsams, propaganda naw nekas dailsch, top usskatita ar nizinaschanu, ir kas slikts. — Turpretim misione, kaut ari ta, pawirschi skatotees, zitas tizibas schkiras jeb religijas peekritejus luhko sawâ dabut, neteek propagandai peeskaitita, ir kas dailsch, zeenijams un labs muhsu azîs. Tas tadehl, ka misione pateesibâ neluhko wis kahdas tizibasschkiras lozeklus sawâ dabut, bet gan rauga zilwekus west us tâm tekam, kuras Deews mums nospraudis. Tâ tad naw wis weena alga, waj kahdu tura par misionesstrahdneeku, waj propagandistu.

Nu ir loti pasihstama leeta, ka sewischki muhsu deenâs robescha starp misioni un propagandu ir loti nenoteikta. Ko weens usskata par misioni, to otrs par propagandu — tas beeschi ween atgadas. Wispahri muhsu laika nopeetnee kristigaji usskata par misiones preekschmetu katru zilweku, kas jawada us deewigas pateesibas zelu, tâ tad winu misioneslauks ari kristigas semes; turpreti ir milsums lauschu, eewehrojamu wihru, kas par misioni tâ sauktâs kristigâs semês negrib ne dsirdet.

Schi nesapraschanâs zelas no tam, ka wiseem naw weenadas domas par to, kas misione, ar ziteem wahrdeem issakotees — misionesjehdseens wiseem naw weenads. Kas ir misione? No schi jautajuma pareisas atbildes katrs warès wilkt robeschu starp misioni un propagandu, warès sinat, waj winsch misionè, waj propagandè.

Kas ir misione? Us scho jautajumu atbild diwi eewehrojami mahziti wihri un misionesdraugi schahdi: Weens: „Par misioni mehs sauzam katru kristigaju darbibu, kas atteezas us kristigas draudses dibinaschanu un kahrtoschanu laudîs, kas naw kristigaji;“ otrs: „Misione, tas ir suhtischana, usdewums, ir sewischki katra usnehmuma jehdseens, kam par mehrki ir, kristiguma isplahtischana tautâs, kas naw kristigas.“

Pehz scheem abeem isskaidrojumeem pirmkahrt misionespreekschmets ir tikai tee, kas naw kristigaji un otrkahrt misionesusdewums — kristigu draudschu dibinaschana un eekahrtoschana jeb kristiguma isplahtischana.

Weens no scheem mahziteem wihreem, kas isteikuschi milsuma lauschu domas, ari isteizas tuwaki, ko winsch par kristigajeem atsihst, ko ne. Par kristigajeem winsch atsihst wisus, „kas jau teek par kristigajeem saukti un zaur kristibu kristigâ draudsê ir usnemti;“ kristigajeem winsch nepeeskaita „Paganus, Juhdus un Muhamedanus“.

Pehz scheem isskaidrojumeem pateesi isnahk, ka katra misionesdarbiba kristigajos un kristigâs semês naw nekas zits, ka neglihtà propaganda.

Bet—weens bet wehl paleek. Bet waj schis misionesjehdseens pamatojas us Swehteem Raksteem, waj Deewa Wahrds, Bihbele, ari to apsihmè par misioni, ko laudis par misioni sauz.

Bihbelê ir sewischki pahris weetâs loti sihmigi pan=

tiki, kas mums scheit loti eewehrojami. Wini ir kà pihlari, us kureem dus wisa misione. Bes tam wehl jaeewehro, ko Jesus un Wina apustuki, atteezotees us misioni, ir darijuschi. Jesus un Wina mahzekku preekschsihme ir komentars jeb isskaidrojums abàm minetàm bihbelesweetam. Ko Meisteris, atteezotees us misioni prinzipâ mahzija, to mahzekki, sewischki Pahwils, isweda deenischkâ dsihwê. Minetàs bihbelesweetas schahdas: „Eita pa wisu pasauli un pasludinajeet ewangelijumu wisai radibai. Kas tiz un top kristits, tas taps swehts, bet kas netiz, tas taps pasudinats." Tà Markus 16, 15. 16. Tad Mateus 28, 19—20: „Eita un darait par mahzekkeem wisus laudis; tos kristidami ta Tehwa un ta Dehla un ta Swehtà Gara wahrdâ; tos mahzidami turet wisu, ko es jums esmu pawehlejis".

Ja nu mehs schis abas bihbelesweetas salihdsinam ar teem isskaidrojumeem par to, kas misione esot, ko no wineem peewesteem mahziteem wihreem dsirdejam, tad tuhlin manam leelu isschkiribu jeb neweenadibu Bihbele mahza, ka misionesusdewums ir: 1. pasludinat ewangelijumu un kas ar to sakarâ un proti 2. katram, wisai radibai, wisâ pasaulê; turpretim wini wihri isskaidroja, ka misionesusdewums esot, 1. isplatit kristigumu jeb dibinat un eekahrtot kristigas draudses un proti 2. Juhdos, Muhamedanos un Paganos. Ziteem wahrdeem issakotees, Jesus un Wina apustuki prasa prahta pahrmainu jeb atgreeschanos no grehku dsihwes, saweenoschanos ar Deewu, atgreeschotees jeb peedsimstot no jauna un tad kristigu dsihwi un kas ar to sakarâ — pehdejais prasijums sewischki pee Pahwila — un proti to no wiseem zilwekeem; turpreti wini wihri prasa draudschu dibinaschanu un kahrtoschanu sinamos, atsewischkos laudis, proti tajos, kas neturas pee kahdas kristigas draudses.

Saprotams, abeem ir ari kautkas lihdsigs. Ari Pahwils dibinaja draudses. Tomehr buhtnê abi schkiras. Pahwils usskatija par misiones preekschmetu katru, kas nebij tizigs un tahds, kahdu Deews zilweku grib, un dibinaja draudses tikai no tizigeem zilwekeem — tà tad draudschu dibinaschana otrâ weetâ, ka tizigas buhschanas sekas; wini wihri turpreti neusskata par misionespreekschmetu pat pilnigi netizigus zilwekus, kam ar Deewu naw nekahda tuwaka sakara, ja tik wini ir kahdâ draudsê — tà tad draudschu dibinaschana pirmâ weetâ. — Ja ari Paganos sahkumâ scho wihru domu beedri gluschi tà nerihkojas kà te sazits, tad tomehr tas neisnihzina prinzipu, pehz kura, kamehr tas paleek, arween spraudis robeschu misionei un propagandai — nizinàs, waj swehtis un zeenis kahda darbibu.

Tà kà nu tikai Bihbele ir muhsu dsihwesmehraukla un zela speekis, tad mums katrâ sinâ ir japeenem tas misionesjehdseens, ko mums Bihbele mahza. Tà tad war gan runat par misioni ari kristigàs semês un kristigajos, jo ari tur misionespreekschmetu ir loti daudf. Pat tai wisswehtakâ tizibasschkirâ — ja ta grib isteiktees — netruhkst kauschu, kas ihstais misiones preekschmets.

Ja mehs dotu isskaidrojumu par to, kas misione ir, tad mehs, skatidamees us Bihbeli, sazitum: Par misioni mehs sauzam puhleschanos, lai zilweki usnemtu ewangelijumu un dsihwotu, kà Bihbele mahza; waj ari ziteem wahrdeem — par misioni mehs sauzam zenschanos, west zilwekus pee Deewa atpakal un mehginat winus pee Deewa paturet.

Tad ir blakus leeta, kà misionesstrahdneeki sewi nosauz — misionars, mahzitajs, sludinatajs, ewangelists u. t. t. — tam mas nosihmes, jo wisi misionê. Isschkiriba naw winu darba buhtnê, bet gan winu darba usdewumâ. Saprotams, tad gan war runat par misioni Paganos — tà tad paganu misione — par misioni Muhamedanos — muhamedanu misione — par misioni tà sauktos kristigajos — ta tad, kà jau daschi to apsihmè, eekscheja misione, bet wiss tas ir — misione.

Kas nu schai Bihbeles prahtâ strahdà, tas ari kristigàs semês un kristigajos tikai misionê; turpreti kas iseet us draudseslozekku saswejoschanu, tas ari Paganos, Juhdos un Muhamedanos tikai propagandê un neko zitu.

B. Lauberts.

Apskats.

No 24 — 26. junijam tika notureta Leepajâ schigada **Latweeschu Baptistu draudschu gada sapulze**. 24. junijs nesa swehtku raksturi, 25. un 26. pahrrunaja draudschu leetas. Atskatotees us pagahjuscho gadu, lihdschinejais Sabeedribas preekschneeks J. Inkis mineja daschu ko eepreezinoschu. Usbuhweti atkal pahris jaunu luhgschanasnamu, weens Pahwilostâ, otrs Zianas draudsê Leepajâ; nodibinajees mihlsch sakars ar Widsemes Brahlu Draudsem, kur noturetas pahris misiones saeimas; issuhtiti diwi misionesstrahdneeki no draudschu puses, Billerts, Osols, un weens no Jaun. Sabeedribas puses, Dubelsars; notureti tschetri swehtdeenasskolaskursi — Grobinâ, Weldâ, Nowgorodâ, Kaltenê, un parastais bihbeleskurss, schogad Wentspilî; ussahkts strahdat pee paklihduscheem laudim Rigâ un Leepajâ; pabalstits Juhdu misionars Altmanis un paganu misione; kristiti apmehram 500, tas ir leelakais skaits, kahds lihds schim bijis; sabeedribas darbineeku rindàs eestahjuschees paschulaik diwi us misionesdarbu zaur tschetrgadigu garigu kursu sagatawojuschees strahdneeki Fetlers no Sperdschena sludinataju koledschas un Kurzits no Wahzu Baptistu sludinataju seminara; eenemts sabeedribas kasê 1282 rbl.

No swarigakeem lehmumeem un pahrspreedumeem schigada sapulzê minami schahdi:

Tà kà drihsumâ, pehz gadeem trim, tschetreem buhs pagahjuschi 50 gadi, kamehr pirmee Latweeschu Baptisti tapuschi kristiti, tad nolem swinet 50 gadu jubileju un

lihds jubilejas deenai mehginat sakraht 8000 rubłu leelu kapitalu, no kura prozentem waretu issuhtit pahris misionesstrahdneeku ewangelisazijai eekschsemê. Jubilejas leeta teek ustizeta iswehletai komitejai: A. Jegeram, J. Inkam, J. Eichmanim, J. A. Freijam, K. Ruschewizam, Rollmanim un Antmanim.

Teek pahrrunata Baptistu saldatu gariga apkopschana. Sapulze saprot, ka buhtu eespehjams wismas preeksch schejeenes, tas ir, Wilnas kara apgabala, gahdat kara mahzitaju. Leetu ustiz Sabeedribas komitejai. — Nolem Kristigu Darbineeku Isglihtibas Fondu, kas paschulaik nodibinajees, nodot Sabeedribas sinâ un weizinaschanâ. Schis fonds dibinats lai pabalstitu nopeetnus kristigus jaunus łaudis, kas nodomajuschi isglihtotees par skolotajeem, waj sludinatajeem, bet pascheem truhkst lihdsekłu. Sabeedribas komitejas sehdê scho leetu ustiz Freijam un Laubertam. — Lai weizinatu dseedaschanu draudsês, isrihkotu korwadonu kursus, tad iswehl dseedaschanaskomiteju no tschetreem lozekłeem: Jehk. Sihmana, A. Gegera, K. Hintenberga un P. Lauberta. — Runajot par swehtdeenasskolas weizinaschanu saprata, ka deretu, ka ari draudschu Sabeedriba wehletu daschus lozekłus, kas lai peeweenotos Swehtdeenasskolas Sabeedribas lozekłeem us kopigu darbu. Eewehleja jau esoschus swehtdeenasskolas sab. lozekłus Redinu un Eidemani un diwus jaunus — Matisonu un K. Feili. Sapulzê bij eesneegts preekschlikums par Paganu misiones beedribas nodibinaschanu. Pehz dascham pahrrunam saprata, ka dibinat beedribu, wismasak schim gadam, jaatleek, bet leetas swariguma dehł, tomehr ruhpetees, ka Paganu misione, kurai jau eesuhtitas prahwas naudas sumas bes prasischanas, tiktu jo ruhpigaki eewehrota un pabalstita un pehz eespehjas dariti preekschdarbi misionesbeedribas dibinaschanai. Eeewehl schis leetas weizinaschanas labad komiteju no trim lozekłeem — Eidemana, Fetlera, Lauberta — kura lai strahdatu sasinâ ar draudschu komiteju preeksch leetas. Tà kà schi leeta jauna un łoti swariga, tad nebuhs leeki, minet ari schis komitejas lehmumus winas pirmâ sehdê. Komiteja sauzas Latweeschu Baptistu Paganu Misiones Komiteja. Winas mehrkis ir, neeeguht schimbrihscham pascheem misioneslaukus, bet pabalstit pirmâ kahrtâ Latweeschu strahdneekus us jau pastahwoscheem laukeem. Lihdsekłi mehrka sasneegschanai buhtu personigas eemaksas un kolektes. Lihdsekłus zer eeguht a) eepasihstinot ar Paganu misioni — sarunajotees par to, apmeklejot draudses, rakstot laikrakstos; b) usmudinot pastahwoschàs beedribas, jauneeschu, wezo mahsu u. z., maksat no sawàm kasem Paganu misiones kasê; c) usaizinot draudschu preekschneekus Paganu misiones leetu weizinat winu draudsês personigi, waj zaur eezeltu misioneskorespondentu. Lihdsekłus pahrwalda Pag. Mis. Komiteja, bet Sabeedribas kaseeris ir ari schis komitejas kaseeris, kam jaeesuhta nauda un kas atbild par winas usglabaschanu. Schee nolehmumi un pahrspreedumi dariti sasinâ un saskanâ ar draudschu komiteju. — Draudschu jeb Sabeedribas komitejâ eewehl Eichmani, Eidemani, Inki, Freiju, Ruschewizu, Redinu, Antmani. Kandidatos paleek Lauberts un Jansons. Par sabeedribas preekschneeku iswehl Eichmani, par weetneeku Inki, par kaseeri Freiju.

P. Buschmanis, lihdsschinejais Leepajas Zianas draudses sludinatajs, schinîs deenas atstahj sawu tagadejo darba lauku, aiseedams us Rotschestras sludinataju koledschu Amerikâ, noluhkâ, tahłak isglihtotees misionesdarbâ. Ari Dinamides Bapt. draudses sludinatajs, **A. Altmanis** esot nodomajis atstaht sawu darba lauku, lai rudenî eestahtos jaundibinatâ sludinataju mahzibas eestahdê Deenwidus Kreewijâ.

Preeksch **Paganu misiones** nesen noschkihruschees diwi muhsu tautas lozekli, Karlis Freimuts un Emma Tarksch. Abi paschulaik usturas Igaunijâ Kegelê, kur mahzas Angłu walodu, nodomâ eestahtees Kihnas Eekschsemes Misionê.

Freija un beedru weikals, pee kura Baptistu draudschu sabeedriba peedalijusees par beedri, noluhkâ, weikalu ar laiku eeguht par sawu, dahwinajis Sabeedribai 200 r. Sabeedribas komiteja no schis naudas nolem 100 r. sawa kapitala pawairoschanai minetâ weikalâ un 100 rubłus Isglihtibas Fondam. Sabeedribas kapitals weikalâ schimbrihscham pahri par 1200 rubłeem.

Wehstulneeks.

Sanehmam no kahdàm jaunawam Ugunszeemâ preeksch W. Fetlera 5 rubłus; no Katr. un L. Puhlin preeksch „Kristiga Wehstnescha“ issuhtischanas masturigeem 220 kap.; no J. Alksne, gr. tirg. Rujenê, preeksch 2 eks. „Krist. W.“ issuhtischanas masturigeem; no Annas un Linas Stahl un Kristinas Sandberg à 1 rbl. = 3 rubłus preeksch „Krist. Wehstn.“ iss. mast. Pabalstito wahrdâ issakam sirsnigu paldees! — Tà kà nu mums atkal ir lihdsekli, tad **luhdsam** mums peesuhtit zeetuma namu, kareiwu un pateesu nespehjneeku adreses, rasi waresim wismas us kahdàm adresem issuhtit.

Rakstneeziba.

Redakzijai eesuhtitas grahmatas:

Dabas ahrsts. W. A. Klawina apgahdibâ, komisijâ pee Freija un beedreem. Maksà broscheta 60 kap., eeseeta 85 kap. Grahmatas wirsraksts labi apsihmè grahmatas saturu. Grahmata grib rahdit, kà zilweka meesu usturet weselu un spehzigu un slimo meesu dseedinat bes sahlem un pulwerischeem. Eewehrojot muhslaika tihri waj nesehdsigo, pahrmehrigo peekerschanos mahksligai dsihwei un dseedinaschanai, grahmata łoti laikâ eestahjas pret schim pahrmehribam un rahda dsihwi pehz dabas likumeem un dabas paschas dseedinaschanas spehju. Wairaki sihmejumi grahmatas saturu dara jo saprotamu. Droschi ween lasitajs grahmatâ atradis daschu ko derigu preeksch sewis. — Schai paschâ weetâ aisrahdam ari us **Kneipa „Mans testaments“** — skatees sludinajumu — kura gan ir weena no wislabakàm dabas ahrstneezibas grahmatam. Latweeschu tulkojums ir isdewees, labi saprotams un isdewejs no sawas puses naw taupijis puhles.

Jauniba. Kristigs jaunibas schurnals gara un prahta iskopschanai. K. A. Freywalda redakzijâ. Saturs ar leelu ruhpibu un gaumi ismeklets un apstrahdats. Eeteizam jauno laikrakstu silti. Aisrahdam us sludinajumu.

Redaktors-isdewejs P. Lauberts.

Drukajis P. Gailis Rigâ, Jahna eelâ Nr. 8.